

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 2Sfk/16/2023
Identifikačné číslo spisu: 7022200394
Dátum vydania rozhodnutia: 30. marca 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Vačok
Funkcia: predseda senátu, sudca spravodajca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:7022200394.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte v právnej veci žalobcu: N.. L. X., nar. X. C. XXXX, trvale bytom U. XX, XXX XX U. L., proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, č. k.: 6S/70/2022-23 zo dňa 13. decembra 2022, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu o d m i e t a .
- II. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky účastníkom konania právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „správny súd“) bola dňa 27. júla 2022 doručená správna žaloba, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia žalovaného, č. 190228/2022, zo dňa 9. mája 2022 a rozhodnutia mesta Spišské Podhradie, č. 179152016, zo dňa 15. decembra 2021.
2. Správny súd po preskúmaní správnej žaloby zistil, že žalobca nie je v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 49 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) a zároveň, že sa na neho nevzťahuje nijaká zákonná výnimka z povinnosti zastúpenia advokátom.
3. Uznesením č. k. 6S/70/2022, zo dňa 5. augusta 2022, vydaným vyšším súdnym úradníkom, vyzval správny súd žalobcu na splnenie uvedenej procesnej podmienky, a to do 15 dní od doručenia predmetného uznesenia. Zároveň žalobcu poučil o možnom spôsobe odstránenia jej nedostatku, ako aj o možnosti odmietnuť správnu žalobu v zmysle § 98 ods. 1 písm. f) SSP v opačnom prípade.
4. Proti uzneseniu č. k. 6S/70/2022, zo dňa 5. augusta 2022, podal žalobca sťažnosť, o ktorej rozhodol predseda senátu tak, že túto zamietol ako nedôvodnú.
5. Vzhľadom na to, že žalobca ani v stanovenej lehote, ani do dňa vydania rozhodnutia o žalobe nepreukázal splnenie podmienky podľa § 49 ods. 1 SSP, a jeho správna žaloba teda neobsahovala prílohy v zmysle § 182 ods. 2 písm. a) SSP, správny súd uznesením, č. k.: 6S/70/2022-23, zo dňa 13.

decembra 2022 (ďalej len „uznesenie správneho súdu“) správnu žalobu odmietol. Žalobcu zároveň poučil o možnosti podať proti uzneseniu správneho súdu kasačnú sťažnosť, ktorá musí byť spísaná advokátom, ako aj o povinnosti byť v konaní pred kasačným súdom advokátom zastúpený.

6. Žalobca proti uzneseniu správneho súdu podal kasačnú sťažnosť a odôvodnil ju odkazom na ustanovenia § 440 ods. 1, písm. h) a písm. f) SSP. Správny súd nevyrubil žalobcovi súdny poplatok ani nedoručil kasačnú sťažnosť žalovanému, ale predložil vec na rozhodnutie Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „kasačný súd“), pričom odkázal na uznesenie kasačného súdu, sp. zn. 5Sfk/70/2022, zo dňa 29. septembra 2022. V predkladacej správe správny súd konštatoval oneskorené podanie kasačnej sťažnosti a absenciu povinného právneho zastúpenia advokátom.

II.

Podľa § 151 ods. 2 SSP ak proti uzneseniu nie je prípustná sťažnosť, je právoplatné doručením.

Podľa § 443 ods. 1 SSP kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu oprávnenému subjektu, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 449 ods. 1 SSP sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačnú sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 459 písm. d) SSP kasačný súd uznesením odmietne kasačnú sťažnosť ako neprípustnú, ak neboli splnené podmienky podľa § 449.

7. Kasačný súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že kasačnú sťažnosť žalobcu proti napadnutému uzneseniu je potrebné postupom podľa § 459 písm. d) SSP v spojení s § 449 ods. 1 SSP odmietnuť ako neprípustnú.

8. Ako je z kasačnej sťažnosti zrejmé, kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom tak, ako to vyžaduje § 449 ods. 1 SSP. Paragraf § 449 ods. 2 SSP ustanovuje výnimky z povinnosti zastúpenia advokátom. Sťažovateľ však nemá vysokoškolské právnické vzdelanie, nejde o žalobu vo veciach sociálnych, azylu, zaistenia ani administratívneho vyhostenia a žalovaným nie je Centrum právnej pomoci. Na žalobcu sa preto výnimky v zmysle § 449 ods. 2 písm. a) až c) SSP nevzťahujú. Vzhľadom na skutočnosť, že kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom a keďže v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, kasačný súd nemôže rozhodnúť inak, ako kasačnú sťažnosť odmietnuť ako neprípustnú.

9. Zákonodarca prostredníctvom ustanovenia § 449 ods. 1 SSP vyžaduje povinné zastúpenie advokátom nie len v kasačnom konaní, ale už pri spísaní kasačnej sťažnosti. Dôvodom je, že kasačná sťažnosť je opravným prostriedkom, určeným na riešenie právnych otázok. Obligatórnym zastúpením advokátom už pri spísaní kasačnej sťažnosti by sa malo predchádzať nebezpečenstvu ujmy, ktorá by mohla sťažovateľovi vzniknúť v dôsledku nekvalifikovaného podania. Účelom je tiež predchádzať podávaniu zjavne neopodstatnených, respektíve neprípustných kasačných sťažností. Vzhľadom na zložitosť kasačného konania, by teda mala byť vec, pred tým ako bude predložená súdu, riadne právnický premyslená a odborne spracovaná.

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 3Svk/15/2021 zo dňa 24. novembra 2021, uvádza: Ak bol sťažovateľ o povinnosti spísania kasačnej sťažnosti advokátom riadne poučený a túto povinnosť nesplnil, kasačný súd môže kasačnú sťažnosť odmietnuť podľa § 459 písm. d) SSP bez toho, aby sťažovateľ na túto zásadnú vadu vyzýval podľa § 450 ods. 1 SSP. Kasačný súd pritom odkazuje najmä na body 12. a 13. citovaného uznesenia, kde Najvyšší správny súd Slovenskej republiky poukazuje aj na ďalšie svoje obdobné rozhodnutia ako aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. Tým poskytuje ešte detailnejšie odôvodnenie otázky povinného právneho zastúpenia. Kasačný súd má prostredníctvom poučenia obsiahnutého v uznesení správneho súdu za preukázané, že žalobca bol o povinnosti spísania kasačnej sťažnosti advokátom ako aj zastúpenia v konaní o kasačnej sťažnosti poučený.

11. Vzhľadom na to, že napriek riadnemu poučeniu kasačná sťažnosť žalobcu nebola spísaná advokátom a že žalobca nie je v kasačnom konaní advokátom ani zastúpený, nie je splnená základná procesná podmienka pre ďalší postup v kasačnom konaní. Kasačný súd sa preto nemohol zaoberať

dôvodmi kasačnej sťažnosti a bol povinný kasačnú sťažnosť žalobcu podľa § 459 písm. d) SSP ako neprípustnú odmietnuť. Rovnako vyhodnotil Najvyšší správny súd Slovenskej republiky totožnú situáciu toho istého účastníka konania, a to uznesením, sp. zn. 2Sfk/6/2023, zo dňa 27. februára 2023.

12. Kasačný súd považuje za potrebné vyjadriť sa tiež k v predkladacej správe tvrdenému zmeškaniu lehoty na podanie kasačnej sťažnosti. Zo súdneho spisu vyplýva, že uznesenie o odmietnutí správnej žaloby bolo žalobcovi doručené dňa 9. januára 2023 a kasačná sťažnosť žalobcu bola na poštovú prepravu podaná dňa 9. februára 2023. Lehotu na podanie kasačnej sťažnosti správny súd vyhodnocoval ako 30 dňovú od doručenia rozhodnutia správneho súdu v zmysle § 443 ods. 2 písm. a) SSP v spojení s § 145 ods. 2 písm. a) SSP. Podľa správneho súdu teda lehota na podanie kasačnej sťažnosti uplynula dňom 8. februára 2023 a podanie kasačnej sťažnosti dňa 9. februára 2023 preto vyhodnotil ako oneskorené. S uvedeným právnym záverom sa kasačný súd nestotožňuje.

13. Je pravdou, že lehota na podanie kasačnej sťažnosti je 30 dní od doručenia rozhodnutia správneho súdu v prípadoch, kedy správny súd rozhodol o správnej žalobe, ak žalovaným orgánom verejnej správy je správca dane, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku podanom voči rozhodnutiu správcu dane (§ 443 ods. 2 písm. a) SSP v spojení s § 145 ods. 2 písm. a) SSP). Kasačný súd si je tiež vedomý skutočnosti, že správny súd v prejednávacom prípade rozhodoval o správnej žalobe, kde žalovaným bolo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, teda správca dane, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku podanom voči rozhodnutiu správcu dane. Napriek uvedenému má kasačný súd za to, že citované ustanovenia nie je možné v prejednávacom prípade aplikovať, keďže § 145 ods. 2 SSP upravuje výslovne nadobudnutie právoplatnosti rozsudku a nie uznesenia, ktorým bolo rozhodnuté o odmietnutí správnej žaloby. Je zrejmé, že pokiaľ § 145 ods. 2 SSP v istých prípadoch ustanovuje neskoršie nadobudnutie právoplatnosti rozsudku - 30 dní od jeho doručenia, musí uvedenému zodpovedať aj lehota na podanie kasačnej sťažnosti (§ 443 ods. 2 písm. a) SSP).

14. V prejednávacom prípade však správny súd rozhodol uznesením o odmietnutí správnej žaloby, nie rozsudkom. Nadobudnutie právoplatnosti uznesenia správneho súdu je pritom osobitne upravené v § 151 SSP, pričom na uznesenie o odmietnutí správnej žaloby sa aplikuje konkrétne § 151 ods. 2 SSP: ak proti uzneseniu nie je prípustná sťažnosť, je právoplatné doručením. Uznesenie správneho súdu tak bolo právoplatné doručením, dňa 9. januára 2023, nie v lehote 30 dní od doručenia, ako by tomu bolo v prípade, keby správny súd rozhodol rozsudkom. Vzhľadom na uvedené má kasačný súd za to, že pre určenie lehoty na podanie kasačnej sťažnosti je potrebné vychádzať zo všeobecného pravidla stanoveného v § 443 ods. 1 SSP, v zmysle ktorého kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu oprávnenému subjektu, ak tento zákon neustanovuje inak.

15. Právny záver kasačného súdu podporuje aj účel odlišne upraveného momentu nadobudnutia právoplatnosti rozsudku v prípadoch podľa § 145 ods. 2 SSP. V odseku 2 § 145 SSP boli na základe pripomienok v medzirezortnom pripomienkovom konaní ako výnimka zohľadnené možné situácie, kedy krajský súd vyhovie žalobe, pričom toto rozhodnutie bude následne na základe kasačnej sťažnosti najvyšším súdom zrušené, pričom v medziobdobí od právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu do rozhodnutia najvyššieho súdu vo veci samej alebo o priznaní odkladného účinku kasačnej sťažnosti (§ 447 SSP), by žalovaný orgán verejnej správy musel postupovať tak, že následné obnovenie stavu pred týmto postupom by bolo buď nemožné alebo len ťažko dosiahnuteľné (napr. pri zákaze pokračovania v daňovej kontrole alebo vyplatení nadmerného odpočtu DPH, pri výkone dohľadu nad verejným obstarávaním. (Vid'. BARICOVÁ, Jana, ŠTEVČEK, Marek. § 145 [Právoplatnosť rozsudku]. In: BARICOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, ŠTEVČEK, Marek, FILOVÁ, Anita a kol. Správny súdny poriadok. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 740.)

16. V prípade uznesenia o odmietnutí správnej žaloby však vyššie opísaná situácia nastať nemôže, nakoľko takýmto rozhodnutím správny súd žalobe nevyhovuje. Uznesenie o odmietnutí správnej žaloby aj v prípadoch, kedy správna žaloba smeruje proti rozhodnutiu správcu dane, je právoplatné doručením podľa § 151 ods. 2 SSP a lehota na podanie kasačnej sťažnosti je tak jeden mesiac od doručenia rozhodnutia v zmysle § 443 ods. 1 SSP.

17. Kasačný súd v súvislosti s určením lehoty na podanie kasačnej sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí správnej žaloby poukazuje tiež na princíp zákazu odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). V prípade absencie výslovného ustanovenia upravujúceho predmetnú lehotu a za situácie, kedy by vzhľadom na nejednoznačnosť súvisiacich ustanovení bolo možné dospieť k rôznym výkladom, je potrebné postupovať v zmysle toho výkladu, ktorý je pre účastníka konania priaznivejší.

Rovnako pristupuje odborná literatúra k nekonzistentnosti ustanovení § 151 ods. 4 SSP v spojení s § 443 ods. 2 SSP: Obdoba výnimky z právoplatnosti a jednomesačnej lehoty na podanie kasačnej sťažnosti je ustanovená tiež v § 151 ods. 4 SSP. V danom prípade nie je však úplná konzistencia zákonných ustanovení § 151 ods. 4 SSP s § 443 ods. 2 SSP, a preto je potrebné zvoliť taký výklad, ktorý je pre sťažovateľa priaznivejší, teda príklon k mesačnej lehote. Opačný výklad, ktorý by mohol spôsobiť aj skrátenie lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (jednomesačná lehota môže byť v konkrétnom prípade dlhšia ako 30-dňová lehota) bez explicitného zákonného ustanovenia, by mohol, v prípade odmietnutia kasačnej sťažnosti z dôvodu jej oneskoreného podania podľa § 459 písm. a) SSP, znamenať denegatio iustitiae zo strany kasačného súdu. (Vid'. FILOVÁ, Anita. § 444 [Miesto na podanie kasačnej sťažnosti]. In: BARICOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, ŠTEVČEK, Marek, FILOVÁ, Anita a kol. Správny súdny poriadok. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 1646.)

18. Vzhľadom na uvedené vyššie dospel kasačný súd k právnomu záveru, že žalobca nezmeškal lehotu na podanie kasačnej sťažnosti, keď kasačná sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu dňa 9. februára 2023, teda v rámci jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia správneho súdu (§ 443 ods. 1 SSP). Napriek včasnému podaniu kasačnej sťažnosti však musel pre absenciu právneho zastúpenia advokátom (§ 449 ods. 1 SSP) kasačný súd rozhodnúť tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

19. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v zmysle § 170 písm. a) SSP v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov kasačného konania, nakoľko kasačná sťažnosť bola odmietnutá.

20. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol jednomyseľne, pomerom hlasov 3 : 0 (§ 139 ods. 4 SSP v spojení s § 147 ods. 2 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.